

Ауылшаруашылық
дақылдардың өнім сапасын
арттыру және экологиялық
таза өнім алу

Экологиялық таза тамақ өнімі дегеніміз – адам денсаулығына өмір бойы зиянын тигізбейтін, болашағына кері әсер етпейтін өнім және оның құрамында әр түрлі уытты заттардың, агрохимикаттардың, ауыр металдар мен радионуклидтердің болмауы тиіс.

Экологиялық таза өнімді өндірілуіне
байланысты келесідей бөлуге болады:

Экологиялық таза өнім ұғымы

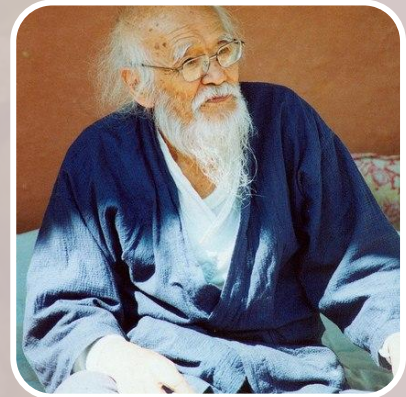
1924 жылы Р. Штайнердің теориялық негіздеуімен қалыптасты, ол кезде тәжірибе жүзінде биодинамикалық аграрлық қызметтер жүзеге асырыла бастады.

1930–1940 жылдар аралығында бұл идея Швейцарияда Г. Мюллердің

Ұлыбританияда Э. Бэлфер мен А. Ховордың

Жапонияда Фукуокойдың бастамасымен дами бастады

Пестицидтер,
гербицидтер, улы
химикаттар мен жасанды
тыңайтқыштарды
қолданғанда пайда
болатын ингредиенттер
болмау керек.

Өнімдер қорабында арнайы
лицензияланған белгілер болуы
қажет. Бүгінде мұндай бірнеше
белгілер бар: Эко-, Био-, Органик
– мұның барлығы экологиялық
(немесе органикалық)
стандарттарға сәйкес өндірілген,
жиналған, өңделген өнім дегенді
білдіреді. Англияда – Organic,
Германияда, Францияда – Bio,
Голландияда – Eсо т.б. таңбалар
қолданылады.

Құрамында
генетикалық
модификацияланған
ингредиенттер
жоқ.

Экологиялық таза өнім

Бүгінде әлемде 250 – ден аса экологиялық таза өнім белгілеулері бар. Солардың ішінде ең танымал таңбалар:

National
Organic
Programm

Жапондық
(JASS)

Швейцарлы
қ (Bioswiss)

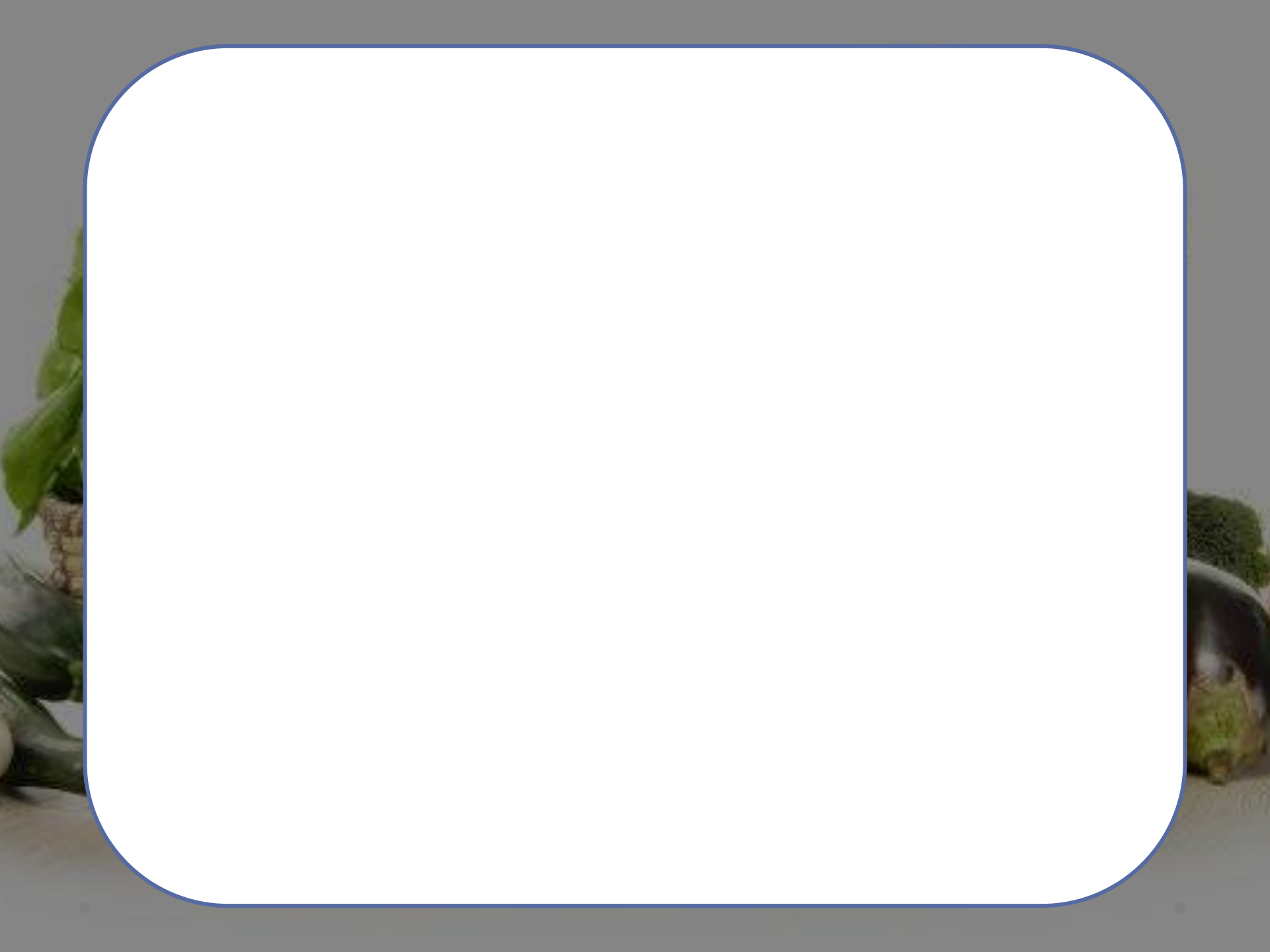

Австралия-
лық
стандарттар

Европалық
одақ
стандарттар
ы

Қазақстанның халықаралық стандарттарға сәйкестігін сақтау және әлемдік экологиялық таза тағамдар нарығындағы бәсекелестікке шыдау мүмкіндігі айтарлықтай жоғары. Оның келесідей себептерін атап өтуге болады:

Кейбір қазақстандық дақылдар Европа Елдерінде аз өсіріледі немесе мүлде өспейді. Ал елімізде өсетін кейбір жидектердің, дәрілік шөптердің, саңырауқұлақтардың әлемде аналогы жоқ. Эксперттердің бағалауы бойынша Қазақстан өсімдік шаруашылығында, дақылдар өсіруде және техникалық дақылдарды өсіруде экологиялық таза ауыл шаруашылығы өнімдерін өсіруде бәсекеге қабілетті.

Қазақстандық өнімдерге мемлекеттік стандарттардың қаталдығы. Елімізде қолданылатын минералды және органикалық тыңайтқыштар мөлшері дамыған елдерде қолданылатын мөлшерден әлдеқайда аз. Мысалы АҚШ –тан 11 есе, ал Қытайдан 23 есе аз. Сонымен қатар, елімізде егістік алқаптарындағы зиянкестер мен аурулардан қорғайтын химиялық дәрілер де ауылшаруашылығы дамыған едермен салыстырғанда азырақ қолданылады. Сол себепті, отандық азық – түлік импортталған азық – түлікке қарағанда экологиялық таза.

Қазақстанда жер қоры өте үлкен. Экожүйелердің тұрақтылығы территория үлкендігі мен биологиялық түрлердің әртүрлілігімен анықталады. Территория неғұрлым үлкен болған сайын флора мен фауна да әртүрлі, сол себепті антропогенді және техногенді факторларға төзімді.

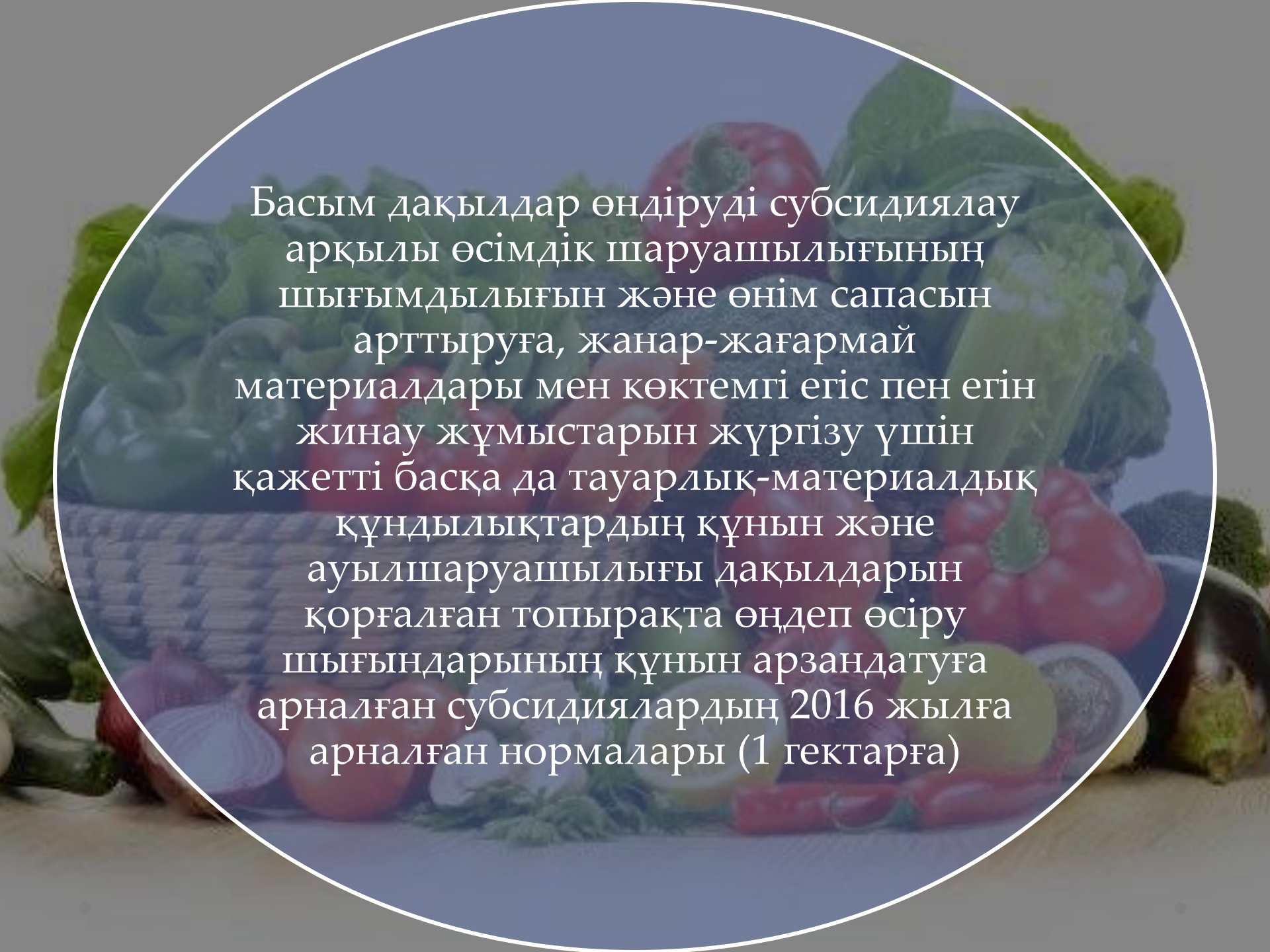
Бүгінгі таңда экологиялық таза өнімдерді өндірудің басты кедергілері келесілер болып отыр:

Экологиялық таза өнім өндіру жобаларының қымбаттығы. Соның ішінде сертификатталған тыңайтқыштарды себуге, жерді өңдеуге, тамшылатып суғаруға арналған техниканың қымбаттығы басты кедергі болып отыр. Заманауи техникаларды сатып алуға көпшілік диқандардың шамасы келмейді. Бұл технологияларды енгізудің қаржылық шығындары дәнді дақылдардың 1 гектарына 30 000 тг – 150 000 тг. көлемінде болса, жемістердің 1 гектарына 500 000 – 1000 000тг. Әрине бұл шығындарды кішігірім АШТӨ көтере алмайды. Мұндай өндіріс тиімді болып есептеледі, бірақ өнімнің өзіндік құны да жоғарылайды. Біздің елімізде дайын өнімнің өтпей қалу тәуекелі де шаруалардың мойнында жатқандықтан өнімнің өзіндік құнын көтерілуі шаруаларға тиімді емес.

Сертификатталған жерлердің болмауы. ҚР барлық жерлердің 0,003% ғана сертификатталған. Ауыл шаруашылығы жерлерін сертификаттауға кемінде 4 жыл керек екен. Топырақтың химиялық құрамы талаптарға сәйкес болмай, егістік алқаптарында егілгендақылдар дұрыс жазылмаған жағдайда бұдан да көп уақыт кетуі мүмкін.

Экологиялық таза өнімді өндіру ұзақтығына байланысты уақыт шығындарының өсуі. Мысалы экологиялық таза бидай өсіру үшін 2 жыл , ал балапан өсіру үшін 6 ай қажет. Бұл жай өндіріс ұзақтығынан 2 есе ұзақ.

Өндірілген экологиялық таза өнім көлемі аз болғандықтан оның органикалық емес өніммен аралып кету қаупі.

Басым дақылдар өндіруді субсидиялау
арқылы өсімдік шаруашылығының
шығымдылығын және өнім сапасын
арттыруға, жанар-жағармай
материалдары мен көктемгі егіс пен егін
жинау жұмыстарын жүргізу үшін
қажетті басқа да тауарлық-материалдық
құндылықтардың құнын және
ауылшаруашылығы дақылдарын
қорғалған топырақта өңдеп өсіру
шығындарының құнын арзандатуға
арналған субсидиялардың 2016 жылға
арналған нормалары (1 гектарға)

p/ с	Басым ауылшаруашылық дақылдары	1 гектарға субсидиялар нормасы, теңге	15	Суармалы шабындық және (немесе) жайылымдық алқаптарды шөп егіп жаңарту және (немесе) түпкілікті жақсарту үшін егілген көпжылдық шөптер (тек қана көпжылдық шөптердің көнежастағы егістігін жырту ескеріледі)	6000
№					
1	Дөңді дақылдар (жаздық бидай, күздік қара бидай, күздік бидай)	600	16	Майлы дақылдар (күнбағыс, сафлор, зытыр)	3500
2	Жемдік дақылдар (арпа, сұлы)	3000	17	Рапс, арыш, қыша	7000
3	Жарма дақылдары (қарақұмық, тары)	5000	18	Қытай бұршақ	15000
4	Бұршақ дақылдары (асбұршақ, анқа)	3000	19	Өнеркәсіптік үлгідегі тамшылатып суару жүйелерін қолданып өсірілетін қытай бұршақ	30000
5	Сүрлемдік жүгері, сүрлемдік күнбағыс	4000	20	Көкөністер	60000
6	Судан шөбі	3000	21	Бақша дақылдары	15000
7	Біржылдық мал азығы дақылдары (жемшөпке арналған дөңді және майлы дақылдар)	2000	22	Өнеркәсіптік үлгідегі тамшылатып суару жүйелерін қолданып өсірілетін көкөніс және бақша дақылдары, картоп	150000
8	Ағымдағы жылы егілген көпжылдық бұршақ тұқымдас шөптер	3000	23	Өнеркәсіптік үлгідегі қорғалған топырақта өсірілетін көкөністер (екі дақыл айналымына арналған)	4500000
9	Суармалы жерде ағымдағы жылы егілген көпжылдық бұршақ тұқымдас шөптер	6000	24	Фермерлік үлгідегі қорғалған топырақта өсірілетін көкөністер (екі дақыл айналымына арналған)	3000000
10	Екінші және үшінші өсу жылдарындағы көпжылдық бұршақ тұқымдас шөптер	1500	25	Картоп	60000
11	Суармалы жердегі екінші және үшінші өсу жылдарындағы көпжылдық бұршақ тұқымдас шөптер	3000			
12	Ағымдағы жылы егілген көпжылдық астық тұқымдас шөптер	3000			
13	Суармалы жерде ағымдағы жылы егілген көпжылдық астық тұқымдас шөптер	4000			
14	Шабындық және (немесе) жайылымдық алқаптарды шөп егіп жаңарту және (немесе) түпкілікті жақсарту үшін егілген (оның ішінде өткен жылғы күзде) бірінші, екінші және үшінші өсу жылдарындағы көпжылдық шөптер (тек қана көнежастағы егістікті жырту ескеріледі)	3000			

Назар
аударғандарыңызға
рахмет!!!